

IMAGE PEDAGOGA

Modul K

Vzdělávání pracovníků v mateřinkách Středočeského kraje

CZ.1.07/1.3.48/02.0045

PhDr. Ivana Šmejdová

Profesní kompetence učitele

(Kalous, Obst – podle Spilkové, též Vašutová)

- odborně předmětové
- Psychodidaktické
- Komunikativní
- Organizační a řídicí
- Diagnostické a intervenční
- Poradenské a konzultativní
- Reflexe vlastní činnosti

Učiteli jsou přisuzovány následující **funkce** :

- usměrňování osvojovacího procesu
- inspirativní funkce
- mobilizační funkce
- zprostředkování poznatků
- kontrolní a hodnotící funkce
- kooperativní funkce
- regulativní funkce
- reflexe

Rysy učitelovy osobnosti

- tvořivost
- zásadový morální přístup
- pedagogický optimismus
- pedagogický takt
- pedagogický klid
- pedagogické zaujetí
- přísná spravedlnost

Pro učitelství jsou nevhodné povahy :

- vznětlivé
- pasivní
- studené až suché
- individualistické a pohodlnické

Požadavky na učitele

- ❑ přirozený poměr k lidem a k životu
- ❑ organizační schopnosti a sklon k organizační činnosti
- ❑ aktivita a činorodost
- ❑ široké kulturní zájmy
- ❑ plastičnost v mluvních projevech a ve vystupování
- ❑ specifické sklony k odbornosti

Pravidla pro učitele a vychovatele, která pomáhají k navázání vztahu U - Ž (nikoliv výlučně didaktická):

- nešetřete chválou,
- dejte mladým lidem **možnost volby** a samostatného názoru,
- snažte se u každého a ve všem hledat klady,
- buďte **zodpovědní a předávejte zodpovědnost**,
- **hledejte různé možnosti řešení problémů**,
- jednejte tak, jak si přejete, aby jednali vaši žáci,

- více si hrajte a více věcí dělejte společně,
- zprostředkujte žákům okamžiky a zážitky, na které budou vzpomínat celý život.

K tomu **praktické pokyny:**

- za každou cenu získávejte pozornost žáků,
- kontrolujte své pohnutky,
- nezapomínejte, že mluvení pomáhá (mluvte o věcech, které děti zajímají,

- o sobě mluvte jen tehdy, když je to funkční, pomůže to oživit dialog, ukáže cenu citů,
- nemluvte se žáky jako se svými vrstevníky,
- nebojte se vyjádřit své city,
- chápejte, že každý má svůj pohled na život (hledejte, jak se na věc dívá žák),
- nemluvte ve zlosti, ale o tom „že se zlobíte“,
- naučte se využívat čas (čas získáváme i tím, že ho „ztrácíme“),

-
- pomáhejte dětem rozvíjet jejich nadání, tvořivost a komunikaci,
 - nenuťte žáka k otevřenosti násilím,
 - nikoho neshazujte ani za účelem vyprovokovat u něho správnou reakci, nezraňujte (úmyslně),
 - nepokládejte za samozřejmé, že všemu rozumíte.

Specifikum profesních aktivit učitele

- ❑ komplexní charakter povolání
- ❑ mnohost rolí
- ❑ nároky na psychiku
- ❑ trvalá kontrola a časté hodnocení práce učitele z mnoha stran
- ❑ nutnost neustálé regulace, rychlého rozhodování a zvládnutí situací

- ❑ stálá, avšak nejednoznačná reflexe
- ❑ značná časová zátěž

Vývoj profesní dráhy učitele

- ❑ volba učitelské profese
- ❑ pregraduální příprava
- ❑ profesní start

Mezi činnosti, které začínající učitelé považují za nejobtížnější, patří:

- práce s neprospívajícími žáky,
- udržení kázně ve výuce,
- udržení pozornosti žáků,
- diagnostika osobnosti žáka,
- motivace žáka,

-
- jednání s rodiči žáků,
 - reakce na neočekávaný vývoj výuky,
 - uplatnění individuálního přístupu k žákům,
 - komunikace se žáky, správná formulace otázek,
 - stanovení obsahu a rozsahu učiva.

Uvádějí, co potřebují znát:

- ❖ **základní metody výuky - umět zvolit metodu pro danou situaci,**
- ❖ **umět komunikovat se žáky a rodiči,**
- ❖ **znát metodiku trestání a umět ji aplikovat ve třídě,**
- ❖ **umět hodnotit učební výkon,**
- ❖ **umět formulovat výukové cíle,**
- ❖ **znát teoretické základy vyučovacího procesu.**

Učitelé a jejich problémy

Syndrom vyhoření, malá společenská prestiž, nízké finanční ohodnocení, jednotvárnost, rutina, nutnost poslouchat nařízení „shora“, omezování tvůrčí činnosti, zdravotní problémy (hlasivky, neurózy)

Komunikace pro pedagogy

- ❑ komunikace v jednání s rodiči
- ❑ verbální, neverbální komunikace
- ❑ mimika – pohyby obličeje, výraz tváře
- ❑ oční kontakt
- ❑ kinetika – pohyby celého těla
- ❑ gestikulace/gestika – pohyby rukou

- ❑ proxemika – vzdálenost, přibližování a oddalování od druhého
- ❑ posturika – postoj, popřípadě posez
- ❑ emblémy – znaky, symboly
- ❑ haptika – doteky
- ❑ artikulace

- ❑ hlasitost
- ❑ tón řeči
- ❑ tempo řeči
- ❑ vycpávková slova
- ❑ parazitní zvuky

Literatura :

- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. Psychologický slovník. Praha: Portál, 2000.
- KŘÍŽ, P. Kdo jsem, jaký jsem. Kladno: AISIS, 2005.
- POLÁŠKOVÁ, V. Volný čas jako socializační, výchovný a interkulturně vzdělávací prostor. In
- KAPLÁNEK, I. Konference o výchově a volném čase. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2005.
- VALIŠOVÁ, A. Jak získat, udržet a neztrácet autoritu. Praha: Grada, 2008.
- VALIŠOVÁ, K., KASÍKOVÁ, H.: Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 2011.